

Андрейко І.С.

*старший викладач кафедри гуманітарних наук,
Рівненського інституту Київського університету прав
Національної академії наук України*

СУЧАСНА ІНКЛЮЗИВНА ПОЛІТИКА: ОСНОВНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ

Процеси демократизації та гуманізації сучасного суспільства передбачають подолання всіх форм дискримінації, забезпечення рівності у правах, свободах та можливостях для всіх груп населення. Соціальна інклюзія розглядається як процес залучення в життя в соціумі тих груп людей, які мають особливості, що перешкоджають адаптації та повноцінному функціонуванню.

Інклюзивна політика – це діяльність політичних та громадських інститутів, яка спрямована на залучення населення з особливими потребами або обмеженими можливостями в різні сфери життя – економічні та політичні відносини, культурне життя та освіту [1].

В українському науковому просторі найбільш поширеним є підхід до інклюзивної політики, який концентрує увагу на освітній напрям роботи з дітьми-інвалідами – інклюзивну освіту [2; 3]. Метою такої політики є створення необхідних та сприятливих умов для виховання й навчання дітей-інвалідів вдома, в загальних та спеціальних навчальних закладах, а також формування толерантного ставлення оточення до дітей з обмеженими можливостями.

Більш широким концептуальним підходом виступає політика Європейського Союзу. Так, в Раді Європи та Європейському Союзі отримала розвиток політика під назвою «Інклюзивна Європа», метою якої є поліпшення умов життя всіх вікових груп інвалідів, їх сімей [4]. Принципами європейської інклюзивної політики виступають: відсутність дискримінації (до людей з інвалідністю ставляться так само, як і до інших людей); виключність у суспільство (всі люди з порушеннями розвитку мають право брати участь у житті суспільства); інклюзивна освіта (учні з

порушеннями розвитку отримують допомогу і можуть ходити в ті ж школи, що й всі інші); правоздатність і доступність правосуддя (закон повинен застосовуватися до людей з порушеннями розвитку чесно і на рівних правах); незалежне життя (люди з порушеннями розвитку можуть самі вирішувати, де і з ким вони хочуть жити); відстоювання своїх прав (люди з порушеннями розвитку навчаються говорити від свого імені); доступність (всі речі, місця, заходи та інформація мають бути доступними для людей з порушеннями розвитку) [4]. Отже, в рамках європейського підходу інклюзивна політика стосується як інвалідів, так і людей, які їх оточують.

Одним з проявів успішної реалізації інклюзивної політики в сучасному світі виступає спорт інвалідів (параолімпійський спорт), який дозволяє людям з обмеженими можливостями займатись фізичними вправами та спортом, брати участь в спортивних змаганнях та Параолімпійських іграх [5].

Важливим фактором реалізації інклюзивної політики виступає процес розробки та використання сучасних технологій, зокрема інформаційно-комп'ютерних, для оптимізації лікування, реабілітації, пересування, обслуговування, навчання, дозвілля, побуту та праці людей з обмеженими можливостями.

В останні десятиліття у світі концепція інклюзивної політики почала охоплювати більш широке коло соціальних груп, до яких відносять не тільки інваліди, а й люди, які мають особливі потреби, виступають об'єктами різних форм соціальної депривації, дискримінації та виключення (соціальної ексклюзії). Так, в документі Британської Ради «Рівність, різноманіття, інклюзивність» визначено 7 основних груп з особливими потребами, які потребують правового захисту, соціальної підтримки, інклюзивних технологій для їх соціальної адаптації: 1) статеві групи; 2) вікові групи; 3) інваліди; 4) сексуальні меншини; 5) сім'ї з дітьми, членам яких важко об'єднувати професійну діяльність з домашніми справами; 6) національні меншини, мігранти; 7) релігійні групи [6]. Виходячи з даної концепції інклюзивної політики виступає політика забезпечення рівних можливостей та різноманіття, мета якої полягає у справедливому та неупередженому ставленні до людини і створенні умов як на робочому місці, так і в суспільстві в цілому, які підтримують і високо цінують різноманіття та посилюють почуття гідності [6]. Даний підхід має багатовимірний, анти дискримінаційний, правозахисний характер, який формує інклюзивну культуру у самому широкому розумінні соціальної толерантності. Даний підхід до інклюзивної політики підтримує ООН в

рамках різних напрямів своєї діяльності та Програми «Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року» [7].

Отже, інклюзивна політика – це напрям сучасної політики, спрямованої на залучення населення з особливими потребами та обмеженими можливостями в різні сфери життя.

В рамках соціальної політики інклюзивне її спрямування передбачає розвиток інституціональної моделі соціальної підтримки та допомоги мало захищеним соціальним групам у таких формах як надання можливостей для навчання та розвитку здібностей, отримання нової робочої кваліфікації, забезпечення роботою (інвалідам, жінкам з дітьми, національним меншинам, іммігрантам, жертвам насильства, наркотично залежним, особам, що позбавлені свободи або відбули тюремне покарання, тобто, людям, які працездатні або не повністю втратили працездатність, прагнуть до соціальної активності та самореалізації). Така модель соціальної політики вважається ефективним доповненням до патерналістської моделі, коли вище визначеним групам людей надається державна фінансово-матеріальна та благодійна допомога.

В цілому, інклюзивна політика виступає показником рівня демократизації, фактором розвитку інклюзивної культури та гуманізації сучасного суспільства.

Література

1. Кириленко О.М. Інклюзивна політика // Політологічний енциклопедичний словник / за ред. М. П. Требіна / уклад.: [Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.]. – Х. : Право, 2015. – С. 530-531.
2. Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання Наказ МОН № 912 від 01.10.10 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
3. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко, І. О. Білозерська та ін. ; за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : А. С. К., 2012. – 308 с.
4. Inclusion Europe. – Режим доступу : <http://www.inclusion-europe.org/ru/2014-08-21-16-53-55>
5. Спорт інвалідів. Міністерство молоді та спорту України. – Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/category/17>

6. Рівність Різноманіття інклюзивність – British Council. – Офіційний сайт в Україні. – Режим доступу : www.britishcouncil.org.ua/sites/default/.../edi_brochure_ua

7. Inclusive Development / UNDP. – Режим доступу : http://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/povertyreduction/focus_areas/focus_inclusive_development.html

Битко А.С.

аспірант кафедри соціології

Запорізького національного університету

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВІЗУАЛЬНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИЛИ

В умовах перманентних виборів та інформатизації суспільства візуалізація презентації політичних сил набуває все більшого значення для залучення електорату. За загальним визначенням візуалізація це спосіб, завдяки якому щось стає видимим, можливим для зорового сприйняття. Особливе значення візуалізація набуває ще й за умов того, що люди які здатні бачити, отримують близько 80% інформації через зоровий канал [1, с. 17]. В політичній сфері візуалізація може використовуватися двояко. Візуальна презентація дає можливість перевести ідеї та основні меседжі політичних сил у реальну зорову площину. Але в той же час метою політичних сил є формування стійкого ланцюга відповідностей, згідно якого, при баченні певних символів, чи аудіо сприйняті окремих повідомлень, в свідомості людини буде з'являтися необхідний образ політичної сили.

Побудова композиції візуальної презентації політичної сили включає в себе формування загальної стилістики, вибір кольорової гами, зображень і текстових повідомлень. Метою цієї роботи є розгляд того, як візуальна презентація однієї політичної сили може видозмінюватись в залежності від соціально-економічних та політичних умов. Це ми можемо прослідити на прикладі ВО «Батьківщина».

ВО «Батьківщина» є активним учасником політичного життя незалежної України починаючи з 1999 року. А тривалість існування є